

بحران آب در ایران و بررسی مسئله واردات آب به عنوان راهکاری جهت مقابله با این بحران

شهربانو پوربخشی^{1*}، امان محمد کلتی²

1 و * - دانش آموخته دوره کارشناسی، مهندسی مرتع و آبخیزداری، گروه مهندسی طبیعت، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه گیلان،
(Sh.pourbakhshi@gmail.com)

2- استادیار، دکتری آبخیزداری، گروه مهندسی طبیعت، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه گیلان،
(kalteh@guilan.ac.ir)

چکیده

آب نقش مهمی در تولیدات کشاورزی، صنعتی و آب و هوا دارد. کمبود آب در حال حاضر به یک نگرانی بحرانی در نقاط مختلف جهان تبدیل شده است. از این رو ارزش اقتصادی آب بیش از پیش مورد توجه اقتصاددانان قرار گرفته است. در این بین کشور ایران در منطقه خشک و نیمه خشک با متوسط بارش سالانه، کمتر از یک سوم میانگین جهانی واقع شده است. از سوی دیگر الگوی نابرابر بارش باران نیز در سراسر کشور یک مشکل عمده است که وضعیت را بدتر کرده است. در چنین شرایط آب و هوایی، بسیاری از خشکسالی های شدید ایجاد می شوند. هرگونه خشکسالی می تواند آسیب جدی به بخش کشاورزی و صنعتی کشور وارد کند که این موضوع ارتباط مستقیم با سلامت انسان دارد. باتوجه به موارد ذکر شده، لزوم بررسی بحران آب در ایران بیش از پیش احساس می شود و ضرورت یافته است. لذا بر آن شدیم تا مطالعه ای را با هدف تعیین علل بحران آب در ایران و مسئله واردات آب به عنوان راهکاری جهت مقابله با این بحران به انجام برسانیم.

واژگان کلیدی: آب، بحران آب، واردات آب، ایران

1- مقدمه

آب نقشی کلیدی در تولیدات کشاورزی دارد و کمبود آن می تواند تولید را کاهش داده و بر امنیت غذایی تاثیرگذار باشد. علاوه بر این با افزایش تقاضا برای آب در مصارف غیر کشاورزی، همچنین در بخش های شهری و صنعتی روبرو هستیم (I). در واقع در حال حاضر کمبود آب به یک نگرانی بحرانی در نقاط مختلف جهان تبدیل شده است (I).
با توجه به اینکه منابع آب به طور فزاینده ای نسبت به تقاضای بالقوه در حال کاهش است، ارزش اقتصادی آب بیش از پیش مورد توجه اقتصاددانان قرار گرفته است تا موانع انتقال آب جهت استفاده های کارآمد مورد بررسی قرار گیرند. امروزه انتقال آب در داخل و بین کشورها بشکل مستقیم و مجازی در بعضی کشورها بشکل ساختارمند برنامه ریزی و اجرا میشود. اخیرا ترکیبی از حوادثی نظیر خشکسالی دراز مدت و فروپاشی نظام های مالی دولتی که منابع مالی برای سرمایه گذاری در پروژه های آب هستند، به توسعه عملیات انتقال آب در قالب چارچوب اقتصادی مدل تجارت آب، در غرب آمریکا، شرق آسیا و بسیاری کشورهای دیگر کمک کرده است (4،6).

به طور مثال حجم جهانی تجارت آب به شکل مجازی در کشور استرالیا بین سال های 1995 تا 1999 حدود 695 گرم متر مکعب در سال است که 67 درصد مربوط به محصولات کشاورزی، 23 درصد به دام و محصولات حاصل از آنها و 10 درصد به محصولات صنعتی اختصاص دارد. غلات دارای بیشترین سهم در کل تجارت مجازی آب هستند که حدود 78 درصد